

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permiseunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Secția a treia

CAUZA MARIANA MARINESCU ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 36110/03)

Hotărâre

Strasbourg

2 februarie 2010

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Mariana Marinescu împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din: Josep Casadevall, *președinte*, Elisabet Fura, Corneliu Bîrsan, Boštjan M. Zupančič, Alvina Gyulumyan, Egbert Myjer, Luis López Guerra, *judcători*, și Stanley Naismith, *grefier adjunct de secție*,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 12 ianuarie 2010,
pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 36110/03 îndreptată împotriva României prin care un resortisant al acestui stat, doamna Mariana Marinescu („reclamanta”), a sesizat Curtea la 16 octombrie 2003 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („convenția”).

2. Guvernul român („Guvernul”) este reprezentat de agentul guvernamental, domnul Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Reclamanta se plânge, în special, de inechitatea procedurii penale îndreptate împotriva sa și de condițiile de detenție pe care a trebuit să le suporte în Penitenciarele Rahova și Târgșor.

4. La 15 ianuarie 2009, președintele secției a treia a decis să comunice cererea Guvernului. În conformitate cu art. 29 § 3 din convenție, acesta a hotărât, de asemenea, că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamanta s-a născut în 1949 și locuiește în Oradea.

6. La momentul faptelor aflate la originea cauzei, reclamanta exercita funcția de magistrat la Tribunalul Bihor și era specializată în reorganizare și lichidare judiciară.

A. Cercetarea penală împotriva reclamantei

7. La 23 octombrie 2000, B.D.V. și B.I., care erau lichidatori judiciari, au depus o plângere penală împotriva reclamantei pentru corupție pasivă și abuz în serviciu, deoarece pretinsese sume de bani pentru a-i menține în această funcție și vânduse în mod ilegal lui C.V., la 5 septembrie 2000, activele societății M. care intrase în faliment.

8. În februarie 2001, Procurorul general de pe lângă Curtea Supremă de Justiție a solicitat ministrului justiției să avizeze începerea urmăririi penale împotriva reclamantei. În conformitate cu art. 91 din Legea nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească („Legea nr. 92/1992”), la 21 martie 2001 a fost emis un aviz al ministrului justiției prin care i se permitea parchetului să înceapă cercetarea penală pentru infracțiunile de abuz în serviciu și corupție pasivă. Avizul a fost semnat în numele ministrului de către secretarul de stat al ministrului justiției.

9. Prin rezoluția din 2 aprilie 2001, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Oradea a dispus începerea urmăririi penale pentru infracțiunile de corupție pasivă și abuz în serviciu. Procurorul M.I. de la parchetul menționat anterior a fost însărcinat cu urmărirea penală.

10. În timpul urmăririi penale, parchetul a interogată martori în absența reclamantei sau a reprezentantului acesteia. Martorul S.I., care era de cetățenie maghiară și locuia în Ungaria, a fost interogată în prezența unui interpret. Acesta a declarat că fusese interesat de achiziționarea societății M.

11. La 10 mai 2001, reclamanta s-a înfățișat în fața parchetului pentru a face o primă declarație, în prezența avocaților aleși de aceasta. La 15 mai 2001, în prezența avocaților săi, a fost confruntată cu B.D.V. și B.I.

12. La 17 mai 2001, reclamanta a fost suspendată din funcția de magistrat printr-un ordin al ministrului justiției. În aceeași zi, parchetul a dispus declanșarea acțiunii penale împotriva acesteia.

13. Reclamanta a solicitat audierea martorilor A.E., P.B.E., B.F., M.A., M.M. și C.H.I., efectuarea unei expertize judiciare, depunerea la dosar a mai multor documente și confirmarea datei denunțării formulate de B.D.V. și B.I. La 19 iulie 2001, parchetul a constatat că martorii P.B.E., B.F. și C.H.I. fuseseră deja interogați de parchet, că martorul A.E. fusese convocat, însă refuzase să depună mărturie și a apreciat că interogatoriul martorilor M.A. și M.M. nu era util. De asemenea, a constatat că expertiza judiciară solicitată de reclamantă fusese efectuată și că persoana în cauză depusese la dosar toate documentele pe care le considera relevante.

14. La 20 iulie 2001, reclamanta a fost citată să se înfățișeze la 24 iulie 2001 ca să îi fie prezentat dosarul de urmărire penală. Citația a fost primită de soțul reclamantei care a informat executorul că reclamanta nu putea să se prezinte la parchet la 24 iulie 2001, în măsura în care aceasta trebuia să plece într-o stațiune balneară, fără să precizeze destinația și durata șederii. La 21 iulie 2001, procurorul M.I. a redactat un proces-verbal în care a constatat că reclamanta se sustrăgea urmăririi penale. Acesta a dispus arestarea sa preventivă pentru o perioadă de treizeci de zile și a emis un aviz de urmărire generală.

15. La 21 iulie 2001, reclamanta a fugit, invocând caracterul inechitabil al urmăririi penale, precum și presiunile exercitate asupra sa de către procurorul M.I.

B. Trimiterea în judecată a reclamantei

16. Prin rechizitoriul din 1 august 2001, parchetul a trimis reclamanta în fața Curții de Apel Oradea pentru două infracțiuni de corupție pasivă și pentru infracțiunea de abuz în serviciu. Rechizitoriul era întemeiat pe denunțările formulate de B.D.V. și B.I., pe confruntarea dintre aceștia și reclamantă, pe declarațiile martorilor B.A., T.R.M., T.F., B.T.L., M.I., I.B., P.B.E.

și S.I., precum și pe alte documente financiare și contabile. De asemenea, Curtea de Apel a fost sesizată cu privire la anularea contractului de vânzare-cumpărare încheiat la 5 septembrie 2000 între reclamantă și C.V.

17. Reclamanta a fost absentă pe tot parcursul procedurii și a fost reprezentată de soțul său și de avocatul ales de ea.

1. Procedura în primă instanță în fața Curții de Apel Bacău

18. Din cauza mediatizării cauzei la Oradea, la 12 septembrie 2001, Curtea Supremă de Justiție a dispus strămutarea dosarului în fața Curții de Apel Bacău („curtea de apel”).

19. La ședința din 6 noiembrie 2001, curtea de apel a luat act de faptul că soțul reclamantei se angajase să facă demersurile necesare pentru a aduce martorul S.I. în fața curții de apel pentru a fi interogată.

20. Curtea de apel a interogată părțile vătămate B.D.V., T.I., B.I., martorii acuzării B.A., T.R.M., T.F., I.B., B.T. și M.I. și martorii apărării P.B.E., B.F., M.A., M.M. și C.H.I.

21. Avocatul reclamantei a depus la dosar o declarație autenticată a martorului S.I. în care acesta din urmă menționa că accepta să răspundă la întrebările avocatului reclamantei. S.I. a declarat că dăduse prima sa declarație în prezența procurorului și a unui interpret, că vizitase societatea M. și că prețul de 20 de miliarde de lei românești vechi („ROL”) menționat nu reprezenta o ofertă de cumpărare, ci un punct de plecare pentru negocieri. Curtea de apel a recurs la lectura publică a acestei declarații pe care a acceptat să o depună la dosar.

22. Ședința de judecată a fost amânată pentru interogarea lui S.I. La 10 decembrie 2001, S.I. a informat curtea de apel că nu putea să se prezinte din cauza stării sale de sănătate.

23. La ședința din 11 decembrie 2001, curtea de apel a constatat că, deși citat să se prezinte în mod legal, C.V. nu se prezentase. Reprezentantul reclamantei a solicitat permisiunea de a-i interoga pe S.I. și C.V. Curtea de apel a respins cererea de interogare a lui S.I. pe motiv că acesta din urmă trimisese o declarație autenticată în favoarea apărării și că reieșea dintr-o notă depusă la dosar că nu se putea deplasa din cauza stării sale de sănătate. Curtea de apel nu a răspuns la cererea privind pe M.D.

24. În aceeași zi, printr-o hotărâre detaliată, curtea de apel a condamnat reclamanta la unsprezece ani de închisoare pentru corupție pasivă și abuz în serviciu. Curtea de apel a hotărât că reclamanta fusese trimisă în judecată în mod legal în temeiul dispozițiilor Legii nr. 92/1992. În ceea ce privește infracțiunea de corupție pasivă, curtea de apel s-a bazat pe mai multe mijloace de probă, printre care denunțurile formulate de B.D.V. și B.I., confruntarea dintre aceștia și reclamantă și mărturiile lui B.A., I.B., T.R.M., B.I., B.T. și T.F. De asemenea, curtea de apel s-a bazat pe înscrisuri și documente financiare care dovedeau că reclamanta încasase sume de bani, precum și pe rezultatele unei expertize financiare.

25. În ceea ce privește infracțiunea de abuz în serviciu, curtea de apel a constatat că din declarațiile martorilor T.F., M.I., T.I. și T.R.M. reieșea că, la 4 septembrie 2001, după o înțelegere prealabilă cu C.V., reclamanta, judecător sindic în cauză, întocmise un proces-verbal de negociere privind vânzarea societății M. către C.V. la prețul de 4 756 000 000 ROL. B.I. a refuzat să semneze procesul-verbal, tranzacția având loc în prezența martorului T.R.M. În ziua următoare, reclamanta a semnat contractul de vânzare-cumpărare a societății M. în calitate de vânzător, deși, în temeiul dispozițiilor legale, numai lichidatorul era competent pentru semnarea unui asemenea contract. De asemenea, curtea de apel a constatat că, din declarațiile martorilor M.I., B.T. și T.F., reieșea că S.I. vizitase societatea M. de mai multe ori cu intenția de a o cumpăra, fapt binecunoscut pe care reclamanta trebuia să îl cunoască. Ținând seama de influența pe care soțul reclamantei ar fi putut să o exercite asupra martorului, curtea de apel a decis că va lua în considerare numai partea din conținutul declarației lui S.I. care coincidea cu declarația făcută în fața parchetului și cu declarațiile celorlalți martori.

26. Făcând trimitere la dispozițiile legale aplicabile în materie de lichidare judiciară și după ce a examinat dosarul privind falimentul societății M., curtea de apel a hotărât că reclamanta, în calitate sa de sindic, încălcase procedura, depășind competențele lichidatorului, profitând de puterea sa de a dispune eventual înlocuirea acestuia. Astfel, aceasta a luat act de faptul că, la momentul vânzării societății M., nu fusese dispusă nicio expertiză pentru evaluarea bunurilor sale, că votul adunării creditorilor nu fusese solicitat, că obiecțiile față de tranzacție nu fuseseră examinate și că vânzarea fusese efectuată imediat după tranzacție și nu după douăzeci de zile de la data publicării.

2. Procedura de recurs în fața Curții Supreme de Justiție

27. Reclamanta a formulat recurs împotriva hotărârii, susținând că mediatizarea excesivă a cauzei avusese un impact asupra imparțialității judecătorilor. Aceasta a susținut că actele de procedură efectuate în timpul urmăririi penale nu erau legale în măsura în care fuseseră realizate de un organ fără competență, având în vedere că procurorul M.I. nu făcea partea din Direcția de investigare a infracțiunilor de criminalitate organizată și terorism. Reclamanta a contestat interpretarea probelor și s-a plâns de refuzul curții de apel de a-i interoga pe C.V. și S.I.

28. Parchetul a formulat recurs solicitând aplicarea pedepsei complementare de interdicție a exercitării unei funcții similare aceleia de care s-a folosit pentru săvârșirea infracțiunii.

29. Prin hotărârea din 29 mai 2003, Curtea Supremă de Justiție a respins recursul reclamantei și, ca urmare a admiterii recursului parchetului, a aplicat pedeapsa complementară solicitată. Curtea supremă a hotărât că urmărirea penală se desfășurase în mod legal în măsura în care faptele imputate erau anterioare intrării în vigoare a legii care conferea competență parchetelor specializate.

30. În ceea ce privește infracțiunea de abuz în serviciu, Curtea supremă a reținut încălcarea de către reclamantă a normelor legale aplicabile în materie de vânzare a bunurilor unei societăți în faliment. Aceasta a concluzionat că instanța care s-a pronunțat pe fond examinase elementele invocate de reclamantă, interpretase în mod corect declarațiile martorilor și analizase corect probele, precum și că „nu era necesară o nouă administrare a acestor probe”.

31. La 23 septembrie 2003, a fost emis un mandat de arestare pe numele reclamantei. La 25 septembrie 2003, aceasta din urmă s-a prezentat la Inspectoratul General de Poliție București pentru executarea pedepsei.

C. Condițiile de detenție

32. La 25 septembrie 2003, reclamanta a fost dusă la Penitenciarul cu Regim de Maximă Siguranță București-Rahova. La 26 martie 2005, aceasta a fost transferată la Penitenciarul Târgșor. De la 25 ianuarie până la 12 iunie 2007, reclamanta a fost transferată în Centrul de Reintegrare Movila Vulpii (infra, pct. 40). La această ultimă dată, reclamanta a fost transferată din nou la Penitenciarul Târgșor.

1. Condițiile de detenție din Penitenciarul Târgșor

33. Părțile descriu astfel condițiile de detenție din Penitenciarul Târgșor.

a. Versiunea reclamantei

34. Reclamanta declară că a fost închisă în mod succesiv în celula nr. 51, a cărei suprafață era de 50 m² și în care erau deținute treizeci și șase de persoane, în celula nr. 26, a cărei suprafață era de 14 m² pentru optsprezece persoane, și în celula nr. 5, a cărei suprafață era de 20 m² și în care erau deținute douăsprezece persoane. Aceasta menționează existența

mucegaiului pe pereți și faptul că, în timpul iernii, nu aveau nici căldură, nici apă caldă. Deținutele se spălau afară, opt dușuri fiind disponibile pentru treizeci-patruzeci de persoane.

35. De asemenea, reclamanta se plânge de faptul că mâncarea era de proastă calitate. Reclamanta a muncit în atelierul penitenciarului în cadrul „terapii ocupaționale”, fapt pe care îl consideră drept exploatare.

b. Versiunea Guvernului

36. Pe parcursul detenției sale în Penitenciarul Târgșor, reclamanta a fost deținută în celula nr. 51, a cărei suprafață era de 112 m² și în care erau deținute, de la 30 martie 2005 până la 18 septembrie 2006, treizeci și șase de persoane, în celula nr. 26, a cărei suprafață era de 39,76 m² pentru douăzeci și una de persoane, și în celula nr. 5, a cărei suprafață era de 30,05 m² și în care erau deținute douăsprezece persoane.

37. În celula nr. 51, exista, de asemenea, o bibliotecă cu 6000 de volume. În timpul detenției sale în ultimele două celule, reclamanta a avut acces la dușuri cu apă caldă de două ori pe săptămână. Mobilierul din camere era compus din paturi, dulapuri, o masă pentru un televizor, precum și dintr-o masă și două bănci.

38. Calitatea apei potabile și a alimentației era verificată în mod periodic, iar hrana respecta normele stabilite de Ministerul Justiției. Potrivit Guvernului, temperatura din celule era de cel puțin 18°-20° C.

39. Reclamanta a participat, după ce și-a dat consimțământul în scris, la mai multe activități de „terapie ocupațională”. În schimb, aceasta a beneficiat de recunoașterea mai multor zile de muncă și a altor compensații, care au contribuit la eliberarea sa condiționată.

2. Condițiile de detenție din Centrul de Reintegrare Movila Vulpilor

40. De la 25 ianuarie până la 12 iunie 2007, reclamanta a fost deținută în Centrul de Reintegrare Movila Vulpilor. În acest centru, camerele erau deschise în timpul zilei și închise în timpul nopții. Reclamanta avea posibilitatea de a face plimbări și avea acces la un teren de sport și la livezi. Centrul avea patru camere de detenție, fiecare având propriul grup sanitar, un club, o sală de mese, o bucătărie, un spațiu amenajat pentru vizite și un cabinet medical.

41. La 7 octombrie 2008, reclamanta a fost eliberată condiționat.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNE ȘI INTERNAȚIONALE RELEVANTE

A. Dreptul și practica interne relevante

42. Dispozițiile art. 267 și 267¹ C. pen. privind infracțiunile de „rele tratamente” și, respectiv, de „tortură” sunt citate în cauza *Iambor împotriva României* (nr. 64536/01, pct. 130, 24 iunie 2008) și în cauza *Velcea împotriva României* [(dec.), nr. 60957/00, 23 iunie 2005]. Dispozițiile privind răspunderea civilă delictuală (art. 998-999 C. civ.) sunt descrise în hotărârea *Iambor* (citată anterior, pct. 142).

43. Un rezumat al dispozițiilor dreptului și practicii interne relevante referitoare la modalitățile de executare a pedepselor privative de libertate și la căile de atac interne prevăzute de Ordonanța Guvernului nr. 56 din 25 iunie 2003 („OUG nr. 56/2003”) și de Legea nr. 275 din 4 iulie 2006 („Legea nr. 275/2006”) este inclus la pct. 21-23 din hotărârea *Petrea împotriva României* (nr. 4792/03, 29 aprilie 2008).

44. Guvernul prezintă Curții copii ale deciziilor pronunțate de instanțele naționale în temeiul OUG nr. 56/2003 și al Legii nr. 275/2006. Aceste decizii se referă în principal la plângeri ale deținuților care invocă în fața instanțelor naționale lipsa tratamentului medical adecvat, atingeri aduse dreptului de vizită, dreptului la corespondență, dreptului la confidențialitatea conversațiilor telefonice și la exercitarea dreptului de plimbare în aer liber,

plângeri împotriva unor sancțiuni disciplinare, o plângere împotriva unui transfer într-o celulă cu fumători și împotriva condițiilor de transport la instanță. În două din deciziile sale, una din 2005 și cealaltă din 2006, deținuții evocaseră condițiile proaste de detenție; instanțele naționale fie au examinat aceste susțineri privind lipsa asistenței medicale adecvate, fie au considerat că persoana în cauză era cazată „într-o cameră care corespundea criteriilor de locuire, de igienă și de restricții care decurg din legislație și din regulamentul locului de detenție.”

45. De asemenea, Guvernul prezintă Curții trei decizii pronunțate în 2007 în urma acțiunilor în răspundere civilă delictuală introduse de către deținuți împotriva autorităților, prin care aceștia reclamă repararea unui prejudiciu moral cauzat de lipsa asistenței medicale adecvate. În una dintre cauze, deși partea interesată s-a plâns de faptul că a fost constrânsă, în timpul arestării sale preventive, să doarmă în același pat cu doi deținuți condamnați prin hotărâre definitivă, aspectul privind suprapopularea a fost respins de instanța națională ca fiind nejustificat.

46. Dispozițiile relevante ale art. 327 și 329 C. proc. pen. privind ascultarea martorilor în instanță sunt citate în cauza *Reiner și alții împotriva României* (nr. 1505/02, pct. 35, 27 septembrie 2007).

B. Rapoartele relevante ale Consiliului Europei

47. Concluziile Comitetului European pentru Prevenirea Torturii (CPT) pronunțate în urma vizitelor efectuate în penitenciarele din România, precum și observațiile cu caracter general ale CPT, sunt rezumate în hotărârea *Bragadireanu împotriva României* (nr. 22088/04, pct. 73-76, 6 decembrie 2007) și *Măciucă împotriva României* (nr. 25763/03, pct. 15, 26 mai 2009).

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 3 DIN CONVENȚIE

48. În scrisoarea adresată Curții la 18 ianuarie 2008, completată printr-o altă scrisoare din 9 noiembrie 2008, reclamanta s-a plâns de condițiile proaste de detenție pe care le-a suferit în penitenciarele Rahova și Târgșor, în special de suprapopularea din celule, de calitatea proastă a mâncării și de condițiile de igienă. Aceasta invocă art. 3 din convenție, formulat după cum urmează:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

49. Guvernul contestă capetele de cerere ale reclamantei.

A. Cu privire la admisibilitate

1. Cu privire la excepția Guvernului întemeiată pe neepuizarea căilor de atac interne

50. Guvernul invocă neepuizarea căilor de atac de către reclamantă. Aceasta din urmă ar fi putut să sesizeze instanțele cu o acțiune în despăgubiri în temeiul dispozițiilor de drept comun privind răspunderea civilă delictuală (art. 998-999 C. civ.) sau să formuleze o plângere penală pentru „rele tratamente” și „tortură” împotriva persoanelor responsabile (art. 267 și 267¹ C. pen.). De asemenea, Guvernul consideră că, după intrarea în vigoare a OUG nr. 56/2003 și a Legii nr. 275/2006, care garantează, în mod mai specific, drepturile persoanelor care execută o pedeapsă privativă de libertate, reclamanta ar fi putut sesiza instanțele naționale cu o

plângere întemeiată pe aceste dispoziții. Guvernul prezintă exemple de jurisprudență a instanțelor naționale (supra, pct. 44-45).

51. Reclamanta consideră că aceste căi indicate de Guvern nu reprezintă căi de atac efective.

52. Curtea observă că plângerea reclamantei se referă la condițiile de detenție și, în special, la suprapopularea din celule. Aceasta reamintește că a hotărât deja, în cauze recente privind un capăt de cerere similar și îndreptate împotriva României, că având în vedere particularitatea acestui capăt de cerere, acțiunile indicate de Guvern nu reprezintă căi de atac efective care trebuie epuizate de către reclamantși [Petrea, citată anterior, pct. 37, *Măciucă*, citată anterior, pct. 19, *Brândușe împotriva României*, nr. 6586/03, pct. 40, CEDO 2009-.... (extrase), și *Eugen Gabriel Radu împotriva României*, nr. 3036/04, pct. 23, 13 octombrie 2009].

53. Argumentele Guvernului nu pot conduce, în cauză, la o concluzie diferită. Curtea observă că Guvernul nu a indicat modul în care căile de atac invocate puteau remedia problema suprapopulării în special și că nu a menționat hotărâri rămase definitive relevante în această privință (a se vedea *mutatis mutandis*, *Marian Stoicescu împotriva României*, nr. 12934/02, pct. 19, 16 iulie 2009). Aceasta subliniază că deciziile pe care le-a prezentat se limitează în principal la a lua act de condițiile de detenție și, fie a le reconsidera din perspectiva lipsei tratamentului medical, fie a aprecia că sunt conforme cu normele în vigoare (supra, pct. 44 *in fine* și 45 *in fine*). De altfel, nu se menționează niciun remediu concret la această problemă. O altă hotărâre consideră susținerea privind suprapopularea ca fiind nefondată (pct. 45 *in fine*). În aceste condiții, Curtea consideră că existența unei căi de atac eficiente nu a fost demonstrată cu un grad suficient de certitudine.

54. Prin urmare, Curtea consideră că este necesar să se respingă excepția Guvernului.

2. Cu privire la excepția Guvernului întemeiată pe nerespectarea termenului de șase luni

55. Guvernul invocă, de asemenea, tardivitatea capătului de cerere al reclamantei, în măsura în care acesta se referă la condițiile de detenție din penitenciarele Rahova și Târgșor, înainte de transferul reclamantei la centrul de reintegrare Movila Vulpii. Acesta susține că, din cauza condițiilor de detenție din acest centru de reintegrare, de care reclamanta nu se plânge de altfel, nu se poate considera că detenția reclamantei trebuie interpretată ca o situație continuă.

56. Reclamanta nu a prezentat observații cu privire la acest punct.

57. Curtea observă că a examinat deja modul în care trebuie să se aplice regula termenului de șase luni în cauzele de acest tip (*Seleznev împotriva Rusiei*, nr. 15591/03, pct. 35, 26 iunie 2008). Făcând trimitere la jurisprudența relevantă, aceasta a indicat, astfel, că nu era necesar să se considere condițiile de detenție ca o situație continuă în măsura în care capătul de cerere aferent se referă la un episod, un tratament sau un regim specific de detenție, legat de o perioadă de detenție identificată; din contră, situația este continuă în cazul în care capătul de cerere se referă la aspecte generale și la condiții de detenție care au rămas sensibil similare în ciuda transferului reclamantului (*Seleznev*, citată anterior, pct. 36).

58. Curtea observă că, în cauză, reclamanta se plânge de condițiile generale de detenție din penitenciarele Rahova și Târgșor, în special de suprapopulare, de condițiile de igienă, de calitatea proastă a hranei și de temperatura din celule. De asemenea, Curtea ia act de faptul că, de la 25 ianuarie până la 12 iunie 2007, și anume timp de aproximativ patru luni și două săptămâni, reclamanta a fost transferată în centrul de reintegrare Movila Vulpii și că aceasta nu contestă condițiile de detenție de aici. Deși este necesar, desigur, să se evite divizarea artificială a unei perioade continue de detenție în mai multe părți doar ca urmare a transferului deținutului, Curtea consideră totuși că, în speță, ținând seama de durata transferului în centrul de reintegrare ale cărui condiții de detenție nu au fost niciodată reclamate, trebuie să se considere că transferul reclamantei, în ianuarie 2007, a adus o modificare semnificativă a condițiilor de detenție și trebuie să se concluzioneze că nu este vorba despre o situație continuă (*mutatis mutandis*, *Brândușe*, citată anterior, pct. 42).

59. Prin urmare, este necesar să se admită excepția invocată de Guvern și să se respingă acest capăt de cerere al reclamantei privind condițiile de detenție anterioare datei de 12 iunie 2007 pe motiv de tardivitate, în conformitate cu art. 35 § 1 și 4 din convenție.

60. În ceea ce privește celălalt capăt de cerere (condițiile de detenție în Penitenciarul Târgșor după 12 iunie 2007), Curtea constată că acesta nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din convenție. De asemenea, Curtea subliniază că acest capăt de cerere nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

61. Reclamanta denunță, în special, suprapopularea din celulele de detenție. Aceasta indică faptul că, în prezentarea celulelor nr. 26 și 5, Guvernul a inclus suprafața grupului sanitar și a camării. De asemenea, aceasta precizează că spațiul celulelor era ocupat în mare parte de mobilier și de bagajele deținuților. Reclamanta observă că hrana era de proastă calitate și că pe parcursul detenției sale nu a primit fructe.

62. De asemenea, reclamanta precizează că închisoarea nu avea centrală termică pentru încălzire și contestă faptul că temperatura în celule era de 18°C. Aceasta subliniază condițiile de igienă deplorabile din baia comună situată la exterior pe care trebuia să o folosească de două ori pe săptămână pentru a beneficia de apă caldă.

63. Făcând trimitere la descrierea condițiilor de detenție transmisă de Penitenciarul Târgșor, Guvernul susține că respectivele condiții de detenție a reclamantei erau conforme cu cerințele normelor internaționale în domeniu. Mai precis, constată că reclamanta a beneficiat de două dușuri pe săptămână, că a avut posibilitatea de a efectua exerciții în aer liber cel puțin o oră pe zi și că a beneficiat de cel puțin 6 m³ de aer în celulele în care și-a ispășit pedeapsa. Guvernul constată că hrana era variată și conținea numărul de calorii necesare pentru o persoană care nu depunea un efort fizic considerabil.

64. Guvernul subliniază că au avut loc numeroase lucrări de modernizare în Penitenciarul Târgșor. În cele din urmă, constată că reclamanta nu a informat Curtea că își dăduse acordul pentru a participa la diversele activități organizate în penitenciar și că nu a prezentat mijloace de probă pentru a-și susține afirmațiile.

2. Motivarea Curții

65. Curtea reamintește că măsurile privative de libertate sunt însoțite de obicei de suferințe și umilire. Cu toate acestea, art. 3 impune statului să se asigure că orice prizonier este deținut în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității umane, că modalitățile de executare a pedepsei nu supun persoana în cauză unei suferințe sau unei încercări de o intensitate care să depășească nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și că, ținând seama de cerințele practice din închisoare, sănătatea și confortul prizonierului sunt asigurate în mod corespunzător [*Kudla împotriva Poloniei* (GC), nr. 30210/96, pct. 92-94, CEDO 2000-XI].

66. Curtea observă că nu reiese din observațiile părților durata pe parcursul căreia reclamanta a fost cazată în fiecare celulă din Penitenciarul Târgșor. Cu toate acestea, chiar dacă se consideră informațiile transmise de Guvern, Curtea apreciază că este suficient, în speță, să se examineze acest capăt de cerere luând în considerare faptul că, în celulele nr. 26 și 5 din Penitenciarul Târgșor, reclamanta dispunea de un spațiu vital de aproximativ 1,89 m² și respectiv 2 m²; de asemenea, aceasta consideră că este necesar să se țină seama de faptul că acest spațiu era în realitate și mai redus din cauza mobilierului prezent (*Brândușe*, citată anterior, pct. 49). De asemenea, Curtea constată că reclamanta a fost obligată să utilizeze pe o perioadă nedeterminată dușuri care se aflau în exterior.

67. Curtea salută eforturile autorităților pentru ameliorarea condițiilor de viață a deținuților în penitenciarele din România. Cu toate acestea, Curtea reamintește că a constatat deja, în numeroase cauze, încălcarea art. 3 din convenție, în principal datorită lipsei de spațiu individual suficient [a se vedea, printre altele, *Petrea*, citată anterior, pct. 45 și următoarele, *Seleznev*, citată anterior, pct. 46-47, și *Khoudoyorov împotriva Rusiei*, nr. 6847/02, pct. 104 și următoarele, CEDO 2005-X (extrase), *Brândușe*, citată anterior, pct. 49 și 50]. Curtea admite că, în speță, nimic nu indică faptul că a existat într-adevăr intenția de a o umili sau înjosi pe reclamantă. Cu toate acestea, absența unui astfel de scop nu poate exclude o constatare a încălcării art. 3. Curtea apreciază că respectivele condiții de detenție, pe care reclamanta a trebuit să le suporte timp de aproximativ un an și patru luni, au supus-o pe aceasta unei încercări de o intensitate care depășește nivelul inevitabil de suferință inerent detenției.

Prin urmare, a fost încălcat art. 3 din convenție.

II. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 6 § 1 ȘI 3 D) DIN CONVENȚIE

68. Reclamanta denunță o încălcare a dreptului său la un proces echitabil, invocând imposibilitatea de a obține interogarea martorului S.I., deși declarația acestuia din urmă a stat la baza condamnării sale pentru infracțiunea de abuz în serviciu. Aceasta invocă art. 6 § 1 și 3 d) din convenție, care prevede următoarele în partea sa relevantă:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil [...] a cauzei sale, de către o instanță [...] care va hotărî [...] asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. (...)

3. Orice acuzat are, în special, dreptul: [...]

d) să întrebe sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării; [...]”

69. Guvernul respinge acest argument.

A. Cu privire la admisibilitate

70. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din convenție. De asemenea, Curtea subliniază că acest capăt de cerere nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

71. Reclamanta constată că declarația făcută de S.I. în timpul urmăririi penale a fost luată în considerare de instanțele naționale pentru a sta la baza condamnării sale, deși ea nu a avut posibilitatea de a interoga acest martor. De asemenea, aceasta constată că S.I. fusese interogat de parchet în prezența unui interpret care nu avea autorizație emisă de Ministerul Justiției.

72. Reclamanta consideră că instanțele naționale nu au interpretat corect dispozițiile legale privind infracțiunea de abuz în serviciu și nu au ținut seama de anumite probe pe care le depusese la dosar. În cele din urmă, aceasta consideră că o condamnare penală a unui magistrat pentru modalitatea în care a interpretat și a aplicat dispoziții legale aduce atingere principiului de independență a magistraților.

73. Guvernul subliniază că fusese depus la dosar de către curtea de apel un document autenticat conținând răspunsurile lui S.I. la întrebările avocatului reclamantei și că a decis să nu îl mai întoagheze numai după ce a constatat imposibilitatea lui S.I. de a se prezenta în fața instanței din cauza stării sale de sănătate. Potrivit Guvernului, în măsura în care curtea de apel acceptase să depună la dosar acest document, reclamanta a avut o ocazie adecvată și suficientă de a contesta declarația făcută de S.I. în timpul urmăririi penale.

74. În cele din urmă, Guvernul subliniază că respectiva condamnare a reclamantei pentru săvârșirea infracțiunii de abuz în serviciu nu se baza exclusiv sau în mod hotărâtor pe declarația lui S.I.

2. Motivarea Curții

75. În primul rând, Curtea subliniază că toate cerințele de la art. 6 § 3 d) din convenție reprezintă aspecte specifice ale dreptului la un proces echitabil, garantat la art. 6 § 1. Prin urmare, aceasta va examina capătul de cerere din perspectiva acestor două texte coroborate (*Asch împotriva Austriei*, 23 aprilie 1997, *Culegere de hotărâri și decizii* 1997-II, pct. 49).

76. În continuare, Curtea reamintește că admisibilitatea probelor intră în primul rând sub incidența normelor de drept intern și că, în principiu, instanțele naționale trebuie să evalueze probele administrate [*Pélissier și Sassi împotriva Franței* (GC), nr. 25444/94, pct. 45, CEDO 1999-II]. Misiunea încredințată Curții de convenție nu constă în a se pronunța asupra chestiunii de a ști dacă depozițiile martorilor au fost admise în mod corect ca probe, ci în a verifica dacă procedura considerată în ansamblu, inclusiv modalitatea de prezentare a mijloacelor de probă, a avut un caracter echitabil (*Van Mechelen și alții*, citată anterior, pct. 50).

77. Într-adevăr, astfel cum Curtea a precizat în repetate rânduri (a se vedea, printre altele, *Isgrò împotriva Italiei*, 19 februarie 1991, seria A nr. 194-A, pct. 34, și *Lüdi împotriva Elveției*, 15 iunie 1992, seria A, nr. 238, pct. 47), în anumite circumstanțe, poate fi necesar ca autoritățile judiciare să poată avea acces la depozițiile din etapa de pregătire a materialului de urmărire penală. În cazul în care acuzatul a avut o ocazie adecvată și suficientă pentru a contesta astfel de depoziții, la momentul la care au fost făcute sau mai târziu, folosirea acestora nu este contrară în sine art. 6 § 1 și 3 d).

78. Curtea constată că, în prezenta cauză, martorul S.I. fusese interogat de parchet în absența reclamantei sau a avocatului său. Deși reclamanta a solicitat instanțelor naționale să efectueze un nou interogatoriu al acestui martor și în pofida eforturilor depuse de către instanțele interne în acest scop, acest lucru nu s-a putut realiza, din cauza stării sale de sănătate. La rândul său, Curtea supremă a apreciat că nu se impunea o nouă administrare a probelor.

79. Deși curtea de apel a acceptat să depună la dosar declarația autenticată în care S.I. răspunsese întrebărilor adresate de avocatul reclamantei (supra, pct. 21), Curtea observă că instanța nu i-a acordat aceeași importanță ca unei declarații făcute în fața instanței (supra, pct. 24 *in fine*). Într-adevăr, a reținut că această declarație, făcută în afara cadrului procesual, ar fi putut fi influențată de soțul reclamantei. Prin urmare, curtea de apel nu a luat-o în considerare decât în măsura în care corobora declarația lui S.I. făcută la momentul cercetării și celelalte depoziții ale martorilor. În aceste condiții, Curtea nu consideră că faptul că reclamanta a putut interoga pe S.I. prin intermediul avocatului său și într-un cadru extraprocedural poate fi considerat în cauză ca o „ocazie adecvată și suficientă” de a contesta declarația acestui martor făcută la momentul cercetării.

80. În afară de aceasta, Curtea reamintește că dreptul la apărare nu este restrâns în mod incompatibil cu garanțiile prevăzute la art. 6 decât în cazul în care condamnarea se bazează, în întregime sau într-o proporție considerabilă, pe depozițiile unei persoane pe care acuzatul nu a putut-o interoga sau în cazul căreia nu a putut solicita proba cu interogatoriul nici la stadiul de instrumentare, nici în cursul dezbaterilor (*Rachdad împotriva Franței*, nr. 1846/01, pct. 24, 13 noiembrie 2003 și *P.S. împotriva Germaniei*, nr. 33900/96, pct. 22-24, 20 decembrie 2001).

81. În această privință, Curtea constată, asemenea Guvernului, că respectiva condamnare a reclamantei pentru săvârșirea infracțiunii de abuz în serviciu se baza pe depozițiile martorilor care au fost audiați de curtea de apel (supra, pct. 25). Curtea ia act de faptul că și declarația lui S.I. a fost luată în considerare numai în partea sa care corespundea declarațiilor altor martori, aceștia fiind audiați de curtea de apel. De asemenea, curtea de apel a examinat înscrisurile depuse la dosar ținând seama de legislația aplicabilă în materie de lichidare judiciară (supra,

pct. 26). Prin urmare, Curtea consideră că respectiva condamnare a reclamantei pentru săvârșirea infracțiunii de abuz în serviciu nu se baza exclusiv sau în mod hotărâtor pe declarația făcută de S.I. la momentul instrumentării.

82. Având în vedere considerațiile precedente, Curtea concluzionează că dreptul la apărare al reclamantei nu este restrâns în mod incompatibil cu garanțiile prevăzute la art. 6 din convenție. Prin urmare, nu a fost încălcat art. 6 § 1 și 3 d) din convenție.

III. CU PRIVIRE LA CELELALTE PRETINSE ÎNCĂLCĂRI

83. În ceea ce privește celelalte capete de cerere invocate de reclamantă în formularul de cerere și în scrisoarea sa din 18 ianuarie 2008 și întemeiate pe art. 6 § 1 și 2 din convenție, ținând seama de toate elementele aflate în posesia sa, și în măsura în care este competentă pentru a se pronunța cu privire la afirmațiile formulate, Curtea nu a constatat nicio încălcare a drepturilor și libertăților garantate de articolele convenției.

84. Curtea concluzionează că aceste capete de cerere sunt fie tardive, fie în mod vădit nefondate și trebuie respinse în temeiul art. 35 din convenție.

IV. CU PRIVIRE LA APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

85. Art. 41 din convenție prevede:

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

86. Reclamanta solicită 78 954 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material, reprezentând valoarea salariilor pe care ar fi trebuit să le primească de la 17 mai 2001 până la 11 decembrie 2008. De asemenea, solicită 9 700 000 EUR cu titlu de prejudiciu moral.

87. Guvernul consideră că pierderea de către reclamantă a drepturilor sale salariale nu are legătură cu o eventuală încălcare a art. 6 § 1 și 3 d) din convenție. În ceea ce privește prejudiciul moral, Guvernul consideră că cererea reclamantei este excesivă.

88. Curtea subliniază că singura bază de reținut pentru acordarea unei reparații echitabile constă în cauză în încălcarea art. 3 din convenție în ceea ce privește condițiile proaste de detenție. Prin urmare, Curtea nu consideră că există o legătură de cauzalitate între încălcarea constatată și prejudiciul material pretins și respinge cererea. În schimb, Curtea consideră că reclamanta a suferit în mod incontestabil un prejudiciu moral. Pronunțându-se în echitate, în conformitate cu art. 41 din convenție și ținând seama de circumstanțele specifice ale cauzei, trebuie să îi acorde reclamantei 500 EUR cu titlu de prejudiciu moral.

B. Cheltuieli de judecată

89. Reclamanta nu solicită rambursarea cheltuielilor de judecată. Prin urmare, nicio sumă nu va fi acordată cu acest titlu.

C. Dobânzi moratorii

90. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,
CURTEA,

1. *Declară*, în unanimitate, cererea admisibilă în ceea ce privește capetele de cerere privind art. 3 și art. 6 § 1 și 3 d) din convenție și inadmisibilă pentru celelalte capete de cerere;
2. *Hotărăște*, în unanimitate, că a fost încălcat art. 3 din convenție;
3. *Hotărăște*, în unanimitate, că nu a fost încălcat art. 6 § 1 și 3 d) din convenție;
4. *Hotărăște*, cu șase voturi la unu,
 - a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantei, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din convenție, suma de 500 EUR (cinci sute de euro), care trebuie convertită în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății, pentru prejudiciul moral, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit;
 - b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, această sumă trebuie majorată cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;
5. *Respinge*, cu șase voturi la unu, cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris la 2 februarie 2010, în temeiul art. 77 § 2 și 3 din regulament.

Stanley Naismith
Grefier adjunct

Josep Casadevall
Președinte

În conformitate cu art. 45 § 2 din convenție și cu art. 74 § 2 din regulament, este anexat la prezenta hotărâre un rezumat al opiniei parțial separate a judecătoarei Gyulumyan.

J.C.M.

S.H.N.

OPINIA PARȚIAL SEPARATĂ A JUDECĂTOAREI GYULUMYAN
(Traducere)

Am votat la fel ca majoritatea în privința tuturor aspectelor, cu excepția chestiunii reparației echitabile, deoarece consider că, în această privință, concluzia o contrazice pe cea la care ajunsese Curtea în unele dintre hotărârile sale precedente.

În cauza *Stoican împotriva României* (nr. 3097/02, 6 octombrie 2009), Curtea a acordat suma de 2 000 EUR reclamantei (fostă judecătoare acuzată de infracțiuni grave) pentru încălcarea art. 5 § 3, iar în cauza *Viorel Burzo împotriva României* (nr. 75109/01 și 12639/02, 30 iunie 2009), aceasta a acordat 10 000 EUR reclamantului (de asemenea, fost judecător) ca reparație pentru încălcarea art. 3, a art. 5 § 3 și a art. 8.

În cauză, reclamanta, fostă judecătoare, este în prezent deținută în condiții pe care Curtea le-a considerat degradante.

Or Curtea a apreciat în mod constant că „trebuie să se acorde o sumă pentru prejudiciul moral din cauza gravității încălcărilor” în ceea ce privește, în special, încălcarea art. 3 (a se

vedea, de exemplu, *Selcuk și Asker împotriva Turciei*, 24 aprilie 1998, pct. 117-118, *Culegere* 1998-II).

Indiferent de funcțiile anterioare ale reclamantei, aceasta are dreptul de a primi același tratament precum cel pe care Curtea îl rezervă altor victime ale unor încălcări grave ale convenției.

Din punctul meu de vedere, suma acordată reclamantei nu reprezintă, ținând seama de circumstanțe, o reparație echitabilă.